

LESSEBO KOMMUN
Kommunens revisorer

2022-09-16

Till
Fullmäktige och
kommunstyrelsen för kännedom

Förstudie av arbetsmarknadsåtgärder

EY har fått i uppdrag att genomföra en förstudie med syfte bedöma om det finns ett behov att genomföra en granskning av styrning, uppföljning och kontroll av arbetsmarknadsåtgärder.

Kommunala arbetsmarknadsinsatser är i liten utsträckning lagreglerade vilket medför att kommunen behöver ha en tydlig styrning och uppföljning för att tillförsäkra att arbetsmarknadsinsatserna är ändamålsenliga och präglas av god ekonomisk hushållning.

Förstudien indikerar att styrningen, uppföljningen och kontrollen av arbetsmarknadsåtgärderna inte är tillräcklig. Såväl förstudien som kommunens interna utredningar visar att det finns brister i samverkan mellan arbetsmarknadsavdelningen, socialtjänsten och vuxenutbildningen. Kommunen har i egna utredningar av verksamheten konstaterat brister i styrning, målsättning och riktlinjer. Vi ser positivt på att det har tillsatts en projektorganisation utifrån de identifierade bristerna.

Vidare visar förstudien på risker kopplat till att det inte sker någon uppföljning av hur många som övergår i egen försörjning efter att ha deltagit i kommunens insatser.

Kommunens revisorer överlämnar härmed rapporten för kännedom och kommer att följa området framgent.

För kommunens revisorer

Örjan Davoust
Ordförande

Per-Anders Johansson
Vice ordförande

Förstudie av arbetsmarknadsåtgärder

Lessebo kommun

Förstudie av arbetsmarknadsåtgärder

Datum	2022-09-16
Till	Kommunrevisionen
Från	EY

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Staten ansvarar för arbetsmarknadspolitiken men många kommuner arbetar aktivt med frågan då arbetslöshet belastar kommunernas ekonomi. Vid hög arbetslöshet sjunker skatteintäkterna samtidigt som kostnaderna för bland annat ekonomiskt bistånd ökar, vilket kan framtvunga nedskärningar i kärnverksamheterna.

Enligt statistik från KOLADA har kommunen under de senaste åren tillhört de 25 procent kommuner med lägst andel förvärvsarbetande i åldern 20-64 år.

Kommunala arbetsmarknadsinsatser är i liten utsträckning lagreglerade, så riktning och innehåll lämnas i stor utsträckning för den enskilda kommunen att besluta om. Därmed accentueras frågan om tydlig kommunal styrning och uppföljning för att tillförsäkra att arbetsmarknadsinsatserna är ändamålsenliga och präglas av god ekonomisk hushållning.

Revisorerna har i sin risk- och väsentlighetsanalys sett det som angeläget att genomföra en förstudie av kommunstyrelsens arbete med kommunala arbetsmarknadsåtgärder.

1.2. Syfte och frågor

Förstudien syftar till att beskriva kommunstyrelsens styrning, uppföljning och kontroll av arbetet med arbetsmarknadsåtgärder.

I förstudien ska följande frågor besvaras:

- ▶ Har nämnden fastställt mål för arbetsmarknadsarbetet?
- ▶ Vilken samverkan sker internt inom kommunen samt med externa aktörer, såsom Arbetsförmedlingen, regionen och näringslivet?
- ▶ Vilka projekt och insatser bedrivs på området?

- Hur följs effekten av olika arbetsmarknadsinsatser upp?
- ▶ Vilken återrapportering av resultat och effekter sker till kommunstyrelsen?

1.3. Genomförande och avgränsning

Förstudien har genomförts genom intervju med kommunchef, arbetsmarknadschef samt verksamhetsutvecklare arbetsmarknadsenheten. Därutöver har förstudien kartlagt centrala styrdokument samt den uppföljning som sker till kommunstyrelsen. Dokumenten utgörs exempelvis av kommunstyrelsens protokoll under januari till juni 2022, verksamhetsplan och verksamhetsberättelser. Det har även genomförts en sammanställning av statistik avseende arbetslöshet och andel som övergår i arbete.

2. Iakttagelser

2.1. Organisation

Kommunstyrelsens är arbetslöshetsnämnd och ansvarar för arbetsmarknadsfrågor¹. Kommunstyrelsen har organiserat arbetsmarknadsarbetet inom en arbetsmarknadsavdelning som ingår i kommunstyrelsens förvaltning. Avdelningen leds av en arbetsmarknadschef och består av fyra arbetsledare, en arbetsmarknadshandläggare och en verksamhetsutvecklare/koordinator. Det finns ingen dokumenterad uppdragsbeskrivning för avdelningens medarbetare. Kommunchefen har månatliga avstämningar med arbetsmarknadschefen.

2.2. Mål för arbetsmarknadsarbetet

Fullmäktige har fastställt en målsättning om att arbetslösheten ska minska. Under 2022 ska arbetslösheten minska från 14,8 procent (mars 2021) till 13 procent. I Arbetsförmedlingens senaste mätning från maj 2022 uppgick arbetslösheten till 10,8 procent.

¹ Reglemente och arbetsordning för kommunstyrelsen

Inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen

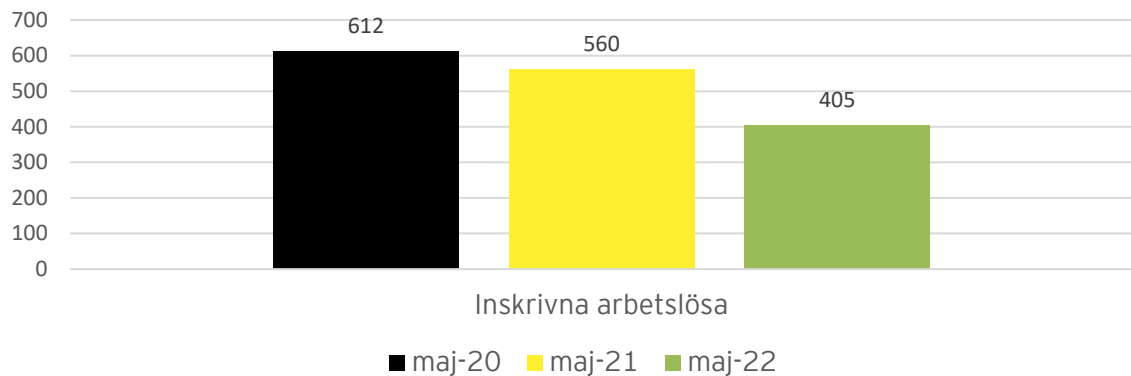

Diagram 1 Statistik Arbetsförmedlingens månadsrapport

Arbetslösa Lessebo kommun

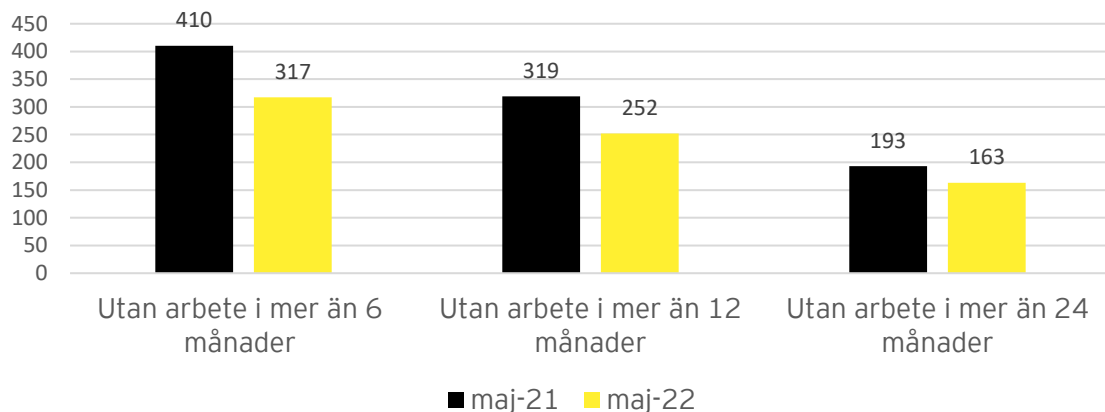

Diagram 2 Statistik Arbetsförmedlingens månadsrapport

Statistiken omfattar personer som är öppet arbetslösa eller som deltar i program². Statistiken visar att antalet arbetslösa har minskat i förhållande till motsvarande period 2021. Minskningen för de tre intervallerna motsvarar mellan 15-22 procent.

I fullmäktiges budget framgår att alla nämnder ska formulera egna aktiviteter som bidrar till att uppfylla fullmäktiges mål. Arbetsmarknadsavdelningen har ingen verksamhetsplan. Avdelningen har inte konkretiserat några aktiviteter utifrån fullmäktiges målsättning om lägre arbetslöshet.

² Öppet arbetslösa definieras som arbets sökande utan arbete som aktivt söker jobb, omgående kan börja jobba och som inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

2.3. Pågående arbetsmarknadsinsatser

Vid intervju beskriver arbetsmarknadschefen att förvaltningen kommer i kontakt med de sökande (målgruppen) huvudsakligen genom att:

- ▶ Personerna kontaktar enheten på egen hand och ber om hjälp,
- ▶ Arbetsförmedlingen har beviljat arbetspraktik eller
- ▶ Via socialtjänsten till följd av att personen har ansökt om ekonomiskt bistånd.

Enhetens samordnare gör en kartläggning över individens behov. Det kan exempelvis handla om att stödja personen att söka arbete genom att ta fram CV och personligt brev eller att påbörja arbetsträning i någon av de arbetsmarknadsinsatser som bedrivs i egen regi. Insatserna består av:

- ▶ Miljöverkstan
- ▶ Byggåterbruket
- ▶ Tygåterbruket
- ▶ Intern service

Det finns en arbetsledare för respektive insats. Miljöverkstan, byggåterbruket och tygåterbruket restaurerar, lagar och säljer möbler och kläder. Intern service utför tjänster internt inom kommunen, exempelvis måleri, utemiljöarbete och flyttjänster. Sammanlagt deltar 31 personer i arbetsmarknadsinsatserna vid tidpunkt för förstudien.

Arbetsmarknadsenheten har ett samarbete med en industri i kommunen. Samarbetet startade med anledning av att företaget upplevde att de hade svårt att rekrytera samt att arbetsmarknadsavdelningen såg att arbetsuppgifterna skulle passa avdelningens målgrupp. Vid tidpunkt för förstudien deltar 10 personer i insatsen.

Det finns 33 personer som är anställda i kommunen genom extratjänster. Att vara anställd genom extratjänst innebär att arbetsgivaren (kommunen) får ersättning från Arbetsförmedlingen för lönekostnaderna. Anställningarna kan pågå under 12 månader. Samtliga extratjänster i kommunen avslutas 1 januari 2023. Vid intervju framförs att det finns en risk att personerna inte kommer att gå vidare i egen försörjning.

Sammantaget är det 64 personer som är antingen anställda genom extratjänster i kommunen eller som deltar i arbetsmarknadsinsatser.

2.4. Samverkan

2.4.1. Intern samverkan

Det finns ingen fastställd struktur för samverkan mellan arbetsmarknadsenheten och socialtjänsten samt vuxenutbildningen. Det finns ingen process för hur arbetsmarknadsenheten ska få reda på vilka som beviljats ekonomiskt bistånd och står till arbetsmarknadens förfogande.

Kommunchefen har initierat ett projekt som syftar till att verksamheterna arbetsmarknad, vuxenenheten inom socialtjänsten och vuxenutbildningen ska arbeta efter en gemensam målsättning och styrning med gemensamma strukturer.

Projektet pågår från juni 2022 till augusti 2023. Projektets bakgrund, syfte och omfattning finns beskrivet i en projektbeskrivning. Projektet skapades mot bakgrund av att en intern utredning visat på brister i samverkan³. I projektbeskrivningen framgår:

”Den största utmaningen som parterna beskriver genom hela utredningen är att det saknas tydlig politisk styrning och mål kring målgruppen och området, vilket innebär att varje part arbetar med området utifrån sitt perspektiv utan helhetsperspektiv. Det saknas i många fall tydliga rutiner kring hur samverkan ska se ut och sekretess mellan parterna är en utmaning.”

Projektet ska utvärderas månatligen. Efter halva projekttiden (december 2022) ska projektledaren lämna ett delbetänkande till styrgruppen. Styrgruppen ska då bedöma om projektet ska fortgå eller avbrytas. I styrgruppen ingår projektledare, arbetsmarknadschef, chef för individ- och familjeomsorgen och vuxenutbildningschef.

2.4.2. Extern samverkan

2019 tecknades en lokal överenskommelse mellan kommunen och Arbetsförmedlingen. Samarbetet har varit problematiskt och arbetsmarknadschefen har meddelat Arbetsförmedlingen att överenskommelsen behöver revideras. Styrgruppen, bestående av representanter från kommunen och Arbetsförmedlingen, har inte haft några möten under 2022 eftersom de tidigare mötena inte anses ha resulterat i åtgärder.

Samverkan med Arbetsförmedlingen upplevs ha försvårats av att representanten från Arbetsförmedlingen har bytts ut vid flera tillfällen samt att myndigheten inte har något lokalt kontor i kommunen. Vid intervju framförs att Arbetsförmedlingen nyligen har förändrat sitt arbetssätt och att det finns en förhoppning om att samverkan kommer att fungera bättre framöver. Arbetsmarknadsenheten samarbetar med fyra privata aktörer för arbetsförmedling.

³ Den interna utredningen omfattade kommunens arbete för att öka sysselsättningsgraden. Utredningen genomfördes under 2021 och omfattade arbetsmarknadsavdelningen, vuxenutbildningen och socialtjänsten.

2.5. Uppföljning

2.5.1. Effekter av arbetsmarknadsinsatser

Det finns inget digitalt system för att samla information om antal deltagare i praktik, arbetsträning eller hur många som har övergått till egen försörjning. Det sker ingen systematisk uppföljning av effekterna av olika arbetsmarknadsinsatser. Enligt uppgift har cirka 25 personer gått vidare till andra arbetsgivare under 2021-2022.

2.5.2. Rapportering till kommunstyrelsen

Arbetsmarknadschefen deltar under ett sammanträde per år för att informera om verksamheten. Arbetsmarknadsavdelningen upprättar ingen verksamhetsberättelse. Kommunstyrelsens verksamhetsberättelse för 2021 innehåller ett stycke om kommunens arbete med arbetsmarknadsåtgärder. Det framgår att det har genomförts en processkartläggning samt omfattningen av kommunens extratjänster.

Vid en genomläsning av kommunstyrelsens protokoll under januari till juni 2022 noteras att styrelsen har informerats om statistik över arbetslösheten vid fyra av sex sammanträden. I februari fick styrelsen information om resultatet av processkartläggningen/utredningen av kommunens arbete för att öka sysselsättningen. Vid sammanträdet i april informerades styrelsen om arbetet med fullmäktiges målsättning om lägre arbetslöshet.

3. Slutsats

Revisorerna vill med denna förstudie få underlag för att bedöma om det finns ett behov att genomföra en granskning av styrning, uppföljning och kontroll av arbetsmarknadsåtgärder.

Utifrån förstudiens resultat ser vi indikatorer på att styrningen, uppföljningen och kontrollen av arbetsmarknadsåtgärderna inte är tillräcklig. Det är inte tydligt hur fullmäktiges målsättning om lägre arbetslöshet har konkretiserats inom arbetsmarknadsavdelningen. Vidare visar såväl förstudien som kommunens interna utredningar att det finns brister i samverkan mellan arbetsmarknadsavdelningen, socialtjänsten och vuxenutbildningen. Det sker en löpande rapportering till kommunstyrelsen. Däremot ser vi risker kopplat till att det inte sker någon uppföljning av hur många som övergår i egen försörjning efter att ha deltagit i kommunens insatser. Vidare fungerar inte samverkan med Arbetsförmedlingen tillfredsställande, vilket kan minska effektiviteten i insatser m.m.

Kommunen har i egna utredningar av verksamheten konstaterat brister i styrning, målsättning och riktlinjer. Vi ser positivt på att det har tillsatts en projektorganisation utifrån de identifierade bristerna.

Kommunala arbetsmarknadsinsatser är i liten utsträckning lagreglerade vilket medför att kommunen behöver ha en tydlig styrning och uppföljning för att tillförsäkra att arbetsmarknadsinsatserna är ändamålsenliga och präglas av god ekonomisk hushållning.

Utifrån förstudiens resultat rekommenderar vi att det genomförs en fördjupad granskning. Granskningen bör dock planeras med hänsyn till projektet med att stärka samverkan mellan Arbetsmarknad, Vuxenheten och Vuxenutbildningen. Projektet ska delutvärderas i december 2022.

Anna Färdig

EY

4. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Kommunchef
- ▶ Arbetsmarknadschef
- ▶ Samordnare/verksamhetsutvecklare arbetsmarknadsavdelningen

Analyserade dokument

- ▶ Kommunstyrelsens årsredovisning 2021
- ▶ Lokal överenskommelse
- ▶ Kommunstyrelsens protokoll januari-juni 2022
- ▶ Processkartläggning arbetsmarknadsavdelningen, vuxenheten och vuxenutbildning
- ▶ Projektbeskrivning - arbetsmarknad och utbildning